

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av skolans arbete för
att säkerställa studiero vid Malmen Montessori i
Borås kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrund och syfte

Bakgrundsuppgifter om Malmen montessori

Resultat

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av skolans arbete för att säkerställa studiero under hösten 2015 och våren 2016. Granskningen vid Malmen Montessori i Borås kommun ingår i detta projekt.

Malmen Montessori besöktes den 4 – 6 november 2015. Ansvariga inspektörer har utredare Andreas Leo och utredare Anna Möller varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av skolans arbete för att säkerställa studiero genomförs i ytterligare 20 kommunala skolor och 9 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrund och syfte

Skolinspektionens egna erfarenheter och flertalet nationella undersökningar visar på problem med studiero i den svenska skolan¹. Enligt Skolenkäten 2014 (Skolinspektionen 2014b) upplever omkring varannan elev att andra elever stör ordningen i klassrummet och att de blir störda av hög ljudnivå under lektionerna. Vidare upplever var tredje elev att de inte har studiero på lektionerna. Många elever anser därtill att lärarna inte ser till att det råder studiero. Störst är

¹ Se exempelvis Skolinspektionen 2014a, Skolverket 2013a och SCB 2012.

problemen i grundskolans senare årskurser. Även lärarna upplever att en stor del av deras undervisningstid går åt till att hålla ordning i klassrummet (Lärarnas riksförbund 2014). Lärarna upplever dock inte lika stora brister i studieron som eleverna. Bilden av bristande studiero och ordningsproblem bekräftas i internationella mätningar såsom PISA, TIMMS och TALIS.

Studiero handlar både om elevernas arbetsmiljö och om deras möjligheter att nå målen för utbildningen. Syftet med kvalitetsgranskningen är att granska om skolan har ett tillfredsställande arbete för att främja och upprätthålla studiero för eleverna i undervisningen. Granskningen ska besvara den övergripande frågan om eleverna får studiero i undervisningen. Särskild vikt läggs vid själva undervisningssituationen, men skolans arbete och rektors ansvar i stort berörs delvis också. I varje skola som besöks, undersök om läraren genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero och om rektor genom sin styrning tar ansvar för att skapa förutsättningar för och främja studiero i undervisningen.

Bakgrundsuppgifter om Malmen Montessori

Malmen Montessori är en fristående skolenhet belägen i Borås kommun och bedriver utbildning i förskola, förskoleklass samt årskurserna 1 till och med 9. Skolans klasser är organiserade i flera arbetslag, som vart och ett leds av en biträdande rektor. Denna granskning omfattar årskurserna 7 – 9, som bildar ett arbetslag med totalt 76 elever och leds av en biträdande rektor. Hela skolan, inkluderat förskolan, leds av en rektor tillika förskolechef.

Skolinspektionen genomförde år 2013 tillsyn av Malmen Montessori och i beslut konstaterades att skolan behövde säkerställa att beslut om anpassad studiegång innehöll tidsangivelse för hur länge anpassningen gällde. Tillsynen avslutades i maj 2013.

Av Skolverkets statistik för år 2015 framgår att 90 procent av eleverna uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen och att det genomsnittliga meritvärdet var 244 poäng. Kunskapsresultaten är något sämre än för läsåret 2014 men en förbättring i jämförelse till läsåret 2013 då motsvarande siffror var 78 procent och 201 poäng.

Den elevenkät som Skolinspektionen genomförde inför granskningen besvarades av 54 elever vilket är 71 procent av alla elever i årskurs 7-9. I elevenkäten uppger 47 procent av eleverna att de har studiero och 70 procent uppger att de lär sig mycket på lektionerna. Av samma enkät framgår att 68 procent av ele-

verna tycker att andra elever stör undervisningen och 49 procent av eleverna uppger att eleverna inte följer ordningsreglerna.

Resultat

1. Får eleverna studiero i undervisningen?

1.1 Läraren genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero.

Bedömningen utgår från lärarnas förmåga att skapa och upprätthålla en god lärandemiljö samtidigt som eleverna ges möjlighet att följa undervisningen och engagera sig i ett meningsfullt lärande. Undervisningens kvalitet i detta avseende bedöms med stöd av nedanstående bedömningspunkter och indikatorer.

1.1.1 Lärandemiljö

- Lärandemiljön är uppmuntrande och stödjande.
- Eleverna bemöts respektfullt.

I de flesta av de observerade lektionerna tilltalar lärarna eleverna med värme och empati, vilket syns genom att lärare bemöter eleverna på ett positivt sätt och försöker bjuda in till diskussion eller uppmuntra elever till att försöka svara på frågor. Lektionsobservationerna visar att eleverna i så gott som alla av de observerade lektionerna till största del är aktiva och engagerade. Vid ett par tillfällen observeras dock att lärare tilltalar elever på ett sätt som signalerar att läraren förväntar sig att elever inte kan eller vill, att elever har svårt att samarbeta eller elever betar sig på ett visst sätt. Observationerna visar vidare exempel på undervisning där vissa elever i klassen får mer taltid och mer uppmärksamhet av läraren än övriga elever. Detta syns när läraren upprepade gånger fördelar ordet till samma elever. Det syns även när vissa elever tillåts prata rakt ut medan andra ombeds räkna upp handen. I observationer finns även exempel när eleverna, utan att läraren markerar, kommenterar varandra. Det kan handla om att eleven, med otrevlig röst, säger att den inte hör en annan elev eller att eleverna säger nedvärderande saker till varandra.

De elevenkäter som genomförs i anslutning till de observerade lektionerna visar att nästintill alla elever anser att lärarna bryr sig om hur det går för dem. På frågan om lärarna behandlar dem med respekt svarar så gott som alla elever att lärarna gör det. Det är däremot upp till en tredjedel av eleverna som i de observerade lektionerna anger att läraren inte ser till att eleverna behandlar varandra med respekt.

Elever framför i intervjuer att lärarna ofta bemöter och behandlar dem på ett respektfullt sätt, men framför även att det skiljer sig mellan lärarna. De lyfter fram lärare som de har god kontakt med men uppger också att det finns ett antal lärare som de tycker bemöter dem sämre. Det kan handla om lärarens humör, att de upplever att läraren favoriserar vissa elever, eller att läraren inte markerar när det behövs. Eleverna anser att de har olika relationer till lärarna där de lättare knyter an till vissa och känner ett öppnare klimat på den lärarens lektioner/ när den läraren leder gruppen. Eleverna menar att lärandemiljön varierar och så även deras engagemang för uppgifterna. Det är enligt eleverna en större andel elever som håller på med andra saker (dator, mobil, småprat) när läraren inte når elevernas uppmärksamhet. Eleverna är medvetna om att de ibland använder ett hårt språkbruk i gruppen, de menar att de riktar kommentarer till dem de vet kan klara det. De framför att lärarna i olika grad ingriper mot dessa tillmälen och kommentarer. Eleverna menar att man ibland inte vågar svara på lärares frågor, eller fråga om man inte förstår lärarens genomgång, då man är rädd för att andra ska kommentera eller skratta. Elever beskriver att många häver ur sig kommentarer, eller gör narr av elever genom att till exempel säga "är du bara där?" eller "har inte du kommit längre?".

I intervju med lärare framför de att de möter varje elev när lektionen börjar genom att ta i hand i dörren och hälsa, fråga om eleven har mobil och sedan släppa in eleven i klassrummet. Under flera förmiddagar i veckan har eleverna samma klassrum och istället byts lärare och ämne utan någon planerad rast där eleverna går ut. Lärare framför att det vid sådana lärarbyten kan vara svårare att skapa ett gott lärandeklimat. Vidare framför lärare i praktiska och estetiska ämnen att de har sina "egna" klassrum och de tror att det kan bidra till ett lugnare klimat än när lärarna kommer till elevernas hemklassrum. Lärare beskriver vidare att det kan bli oordning när vissa elever tappat koncentration samt innan lunch och på sista lektionen. Lärare framför att det är viktigt att ha goda relationer till eleverna och att de arbetar för att få det, till exempel genom att småprata med eleverna mellan lektioner. Lärarna hör att ele-

verna ibland har ett dåligt språkbruk och uppger att de alltid försöker markera eller lyfta till diskussion men menar att de inte alltid kan se eller höra när eleverna kommenterar saker i klassrummet. Lärarna menar att det i klassrummen och korridorerna är en tuff jargong och att den uttrycks på olika sätt i de olika klasserna. Någon lärare framför att eleverna upprätthåller en fasad att man bara skojar när man uttrycker sig på ett hårt sätt, men tror inte att alla elever tycker att det är skoj.

I den elevenkät som genomförts inför granskningen med samtliga elever i årskurserna 7 till 9 svarar 80 procent av eleverna att lärarna bryr sig om hur det går för dem och 87 procent upplever att lärarna behandlar dem med respekt. Cirka 80 procent av eleverna anger att lärarna uppmuntrar dem.

1.1.2 Lärarens ledarskap och undervisningens struktur

- Läraren har ett tydligt ledarskap.
- Lektionen är välplanerad och välstrukturerad.
- Övergångar mellan olika aktiviteter genomförs utan att ordningen störs.
- Läraren ingriper vid störande inslag på ett sätt som främjar elevernas hörsamhet.

I samtliga observerade lektioner inleder läraren med att säga något om lektionens innehåll och lista vilka moment som lektionen är tänkt att innehålla. I något fall anknyter läraren, i samband med uppstart av ett nytt område, till kunskapskrav och förmågor. Vanligast är dock att läraren efter att ha presenterat lektionens olika delar följer planeringen och leder eleverna genom momenten. Nästan samtliga av de observerade lektionerna har en tydlig struktur utifrån lärarens planering. Tydligheten i lärarens instruktioner till eleverna varierar dock. På en del lektioner har eleverna klart för sig vad de ska göra och på ett par lektioner är instruktionerna vaga, vilket syns i att eleverna ofta ställer frågor om hur de ska göra eller att elever inte genomför de planerade uppgifterna. I sådana fall händer det att eleverna stör andra genom exempelvis småprat. I övergångar mellan lektionsmoment händer det vid ett par tillfällen att ordningen störs. Det kan vara när eleverna ska hämta sina datorer eller när eleverna ska gå ut och hämta saker i sina skåp. Mellan lektionerna på förmiddagen finns ingen schemalagd rast. I observation syns en stor oro när dessa lektioner byter lärare och eleverna ska avsluta och hämta nya saker. Ljudnivån blir då hög, många elever stör

varandra, och lärarna lägger mycket tid på ordningsskapande insatser. Elevernas engagemang för undervisningen varierar. När läraren håller genomgång med tydlig styrning är elevernas uppmärksamhet mot undervisningen större. När eleverna arbetar själva varierar deras engagemang och fler störande inslag syns. Det kan handla om att eleverna spelar spel på datorer, använder mobiltelefon, småpratar med andra, eller går in och ut ur klassrummet. Andelen elever som riktar sin uppmärksamhet mot annat kan vara upp till halva gruppen och det varierar mellan lärarna om dessa elever uppmärksammas. Vid enstaka lektioner uppmärksammas dessa elever inte alls. I någon klass observeras hur ett par elever, oavsett ämne, spelar spel på dator under flera lektioner. I enstaka fall uppmärksammas detta av lärare, men eleverna återfaller så gott som alltid till spelet. Det är också flera elever som går ut och in ur klassrummet, ibland flera gånger under samma lektion och ofta lockar de då med andra elever. Lärarens agerande mot dessa störande inslag varierar beroende på lärare och vilken elev som stör ordningen. I ett par lektioner observeras hur läraren agerar då någon elev sysselsätter sig med mobiltelefon men mot samma beteende hos en annan elev tycks inte läraren reagera. Samma sak gäller avseende att röra sig i klassrummet. Lärare agerar mot vissa elever och inte mot andra. I slutet av lektioner sker ibland sammanfattningar, men vid något tillfälle avslutas lektionen tidigare utan återkoppling eller repetition.

I den elevenkät som genomförts i samband med de observerade lektionerna framkommer att enstaka elever uppger att de inte förstår vad de ska göra på lektionen, på någon lektion är det några fler elever som inte förstår. Det är fler elever som svarar att läraren inte ser till att det är studiero. På någon lektion uppger hälften av eleverna att läraren inte ser till att det är studiero. I fritextsvar för enstaka lektioner uppger elever att de inte förstår för att läraren inte förklarar så bra och att detta leder till att det blir sämre studiero. Ett par elever uppger i dessa svar att lärare borde vara mer strikta med att reglerna följs.

I intervjuer med elever framför de att de i vissa ämnen får ta del av kunskapskrav och syfte. I ett par ämnen nämns detta aldrig, utan läraren berättar endast vad eleverna ska göra för uppgifter på lektionerna. Några elever framför att skolan använder matriser för att åskådliggöra vad elever ska göra och har gjort för att uppnå kraven. Även när det gäller matriserna menar eleverna att lärarna är olika tydliga avseende matrisernas funktion. Eleverna tycker att studieron varierar mellan ämne och lärare. De tycker att det blir stökigt när undervisningen inte är

motiverande eller intressant, när instruktioner är otydliga, när de är i helklass och ibland när de arbetar individuellt. Eleverna uppger att de i vissa ämnen kan påverka lektionsinnehållet, medan i andra ämnen är undervisningen styrd av läraren och i viss mån förutsägbar eftersom de nästan jämt arbetar på samma sätt. De uppger också att de i större utsträckning lyssnar till vissa lärares tillsägningar och att de i högre grad följer vissa lärares uppmaningar, vilket de säger beror på vilken respekt man har för läraren. Eleverna berättar att det är flera elever som är selsatta med annat under lektionerna och att detta kan smitta av sig genom småprat om annat än undervisningen. Vidare säger eleverna att det på vissa lektioner är flera som "smiter" från undervisningen genom att gå ut från klassrummet flera gånger. Eleverna tycker att de behöver ta en kort paus även om inte schemat medger detta. Enligt de intervjuade eleverna varierar det mellan lärare hur de reagerar på störande inslag i undervisningen. Elever uppger att vissa tycks strunta i om elever bryter mot ordningsreglerna. Samtidigt anser eleverna att någon lärare är onödigt hård gällande vissa regler och tycker att detta tar onödigt lång tid. Framför allt anser de att det är onödigt om en annan elev samtidigt behöver hjälp i undervisningen.

I intervju med lärare framkommer att de pratat mycket med eleverna och varandra om undervisningens kunskapskrav och syfte, framför allt i början av terminen. De uppger att de anser att det är viktigt att det i undervisningen är klart vad som ska bedömas. Vidare uppger lärare att de utformar undervisningen olika beroende på vilken årskurs de har. Exempelvis måste undervisningen vara stramare och mer fyrkantig i vissa klasser, menar flera lärare. Oavsett grupp menar lärare att de måste vara tydliga, med gemensamma ramar och att det ska vara tydligt vad läraren förväntar sig. De menar att de i olika utsträckning lyckas med detta och uppger att de skulle vilja ha fler kollegiala samtal om undervisningens utformning. Lärarna upplever att studieron varierar mellan klasserna, ämnena och tidpunkt på dagen. De uppger att stor del av undervisningen går åt till att hålla ordning och att sätta igång elever som har svårt att starta. För att få god ordning menar lärarna att det är viktigt med goda relationer och tydlighet i struktur. Lärarna menar att de hänvisar till ordningsreglerna men att de antagligen förhåller sig olika till dessa regler.

Skolinspektionens elevenkät inför granskningen visar att nästan 80 procent av eleverna menar att de får arbeta på olika sätt på lektionerna medan drygt 50 procent av eleverna tycker att de får komma med syn-

punkter på vad de ska göra på lektionerna. Angående ordningsreglerna uppger drygt 50 procent av eleverna att de varit med och utformat dem och knappt 60 procent uppger att de tycker att lärarna ser till att ordningsreglerna följs.

1.1.3 Stimulans och anpassning

- Undervisningen stimulerar och utmanar eleverna. Undervisningen anpassas efter elevernas behov och efter situationen.
- Läraren ger eleverna den hjälp och det stöd som de behöver för att klara arbetsuppgifterna.

Det finns i de lektioner som observerats en variation vad gäller elevers synliga engagemang för innehållet i undervisningen. Det bristande engagemanget tar sig uttryck i att elever inte genomför övningar eller deltar i klassrumssamtal. Istället småpratar de med varandra, tittar i sina mobiltelefoner, använder sin dator till annat än skolarbete, går ut från klassrummet eller på annat sätt markerar att de inte har fokus på lektionens innehåll. Det varierar från lektion till lektion hur många elever som inte deltar aktivt i undervisningen och det varierar även utifrån moment inom samma lektion. Uppmärksamheten syns vara bättre vid vissa genomgångar än när elever utför uppgifter på egen hand. I samband med övningar i grupp observeras fler elever vara engagerade, speciellt om det finns begränsningar i tid. I observationer syns att studieron varierar beroende på undervisningens svårighetsgrad. När eleverna får en snabbblöst och relativt okomplicerad uppgift lägger de inte så mycket kraft på den, blir klara snabbt och börjar sedan prata med varandra vilket stör vissa. När uppgiften eller genomgången är för svår ger vissa elever upp och riktar sin uppmärksamhet mot annat såsom mobil, dator eller bänkkamrat. I ett par situationer syns att läraren inte fångar upp de elever som har svårt att komma igång och istället uppehåller sig vid elever som kommit längre med de tilldelade arbetsuppgifterna. Vid någon lektion blir detta tydligt då ett par elever får svara på så gott som alla frågor, utan att läraren försäkrat sig om att alla har förstått. När lärare låter eleverna arbeta med uppgifter arbetar samtliga med samma uppgifter utan synbara anpassningar. Läraren rör sig då runt i klassrummet och hjälper eleverna. Vid merparten av de observerade lektionerna uppmärksammar och stödjer lärare de som behöver hjälp. Vid en lektion lägger läraren väldigt mycket tid på att stödja flera elever som har svårt att komma igång. Vid en annan lektion uppmärksammas inte

alla elever som har behov av stöd och lärare reagerar inte över att elever inte gör det som de ska göra eller har svårt att ta sig an uppgiften.

De elevenkäter som genomförts i samband med lektionsobservationerna visar sammantaget att cirka 80 procent av eleverna uppger att de lär sig mycket i ämnet. I enkätens fritextsvar framkommer vid ett par lektioner att eleverna vill att läraren ska förklara bättre och även stödja dem individuellt så att de förstår.

Elever uppger i intervju att undervisningen ofta hålls på en lagom nivå. De uttrycker att de beroende på intresse och förkunskaper tycker vissa moment är lättare och vissa svårare. Vidare anger de att alla i grunden arbetar med samma uppgifter och att det ofta finns ytterligare uppgifter när man är klar. Ibland får man istället arbeta med ett annat ämne när man är färdig och är man inte klar med lektionens uppgifter kan man använda arbetsstunder (åldersblandat lektionspass med frihet att arbeta med olika uppgifter) för att färdigställa uppgifter eller träna vidare. Eleverna uppger nästan samstämmigt att de inte får den hjälp de behöver. De säger att läraren ofta inte hinner hjälpa alla som behöver hjälp eller så är läraren sysselsatt med annat, som att fylla i saker på sin dator. Vidare uppger eleverna att möjligheten att få stöd och stimulans beror på läraren. Hos vissa lärare tycker de sig få ett bättre stöd medan de upplever några lärare som "*superstressade*" och att de därför inte stödjer dem.

Lärare framför i intervju att de försöker anpassa undervisning och uppgifter till alla i gruppen. De uppger att de inte har några problem att utmana eleverna men att det ibland kan vara svårt att ta reda på vad olika elever behöver. Lärarna menar vidare att de är duktiga på att ge feedback när eleverna producerat färdigt, men inte så mycket under resans gång. Lärarna ser att behoven är olika i årskurserna och ger exempel på en klass där de tycker att det är svårt att veta vilken svårighetsgrad de ska utgå från då det är stor spridning i elevernas kunskapsutveckling. Enstaka lärare framför att utmaningar och stöd är lärarens ständiga "*dåliga samvete*" då man som lärare förväntas "*vara där för alla*". Lärare uppger att de har svårt att hinna stödja alla elever, framför allt om det finns elever i behov av mycket stöd. Lärarna säger att de vet att det finns även elever som inte vågar fråga och de menar att de vet vilka som behöver hjälp och framhåller att relationen till eleven då blir viktig för att kunna nå fram.

Skolinspektionens elevenkät inför granskningen visar att cirka 32 procent av eleverna tycker att de får för lite utmanande arbetsuppgifter i skolan och 83 procent svarar att de kan få svårare uppgifter om de vill.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att lärarna i olika utsträckning genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero. Utredningen visar att undervisningen ofta är välplanerad och ofta välstrukturerad. I flera fall syns även en variation av arbetssätt i undervisningen vilket bland annat leder till ett större engagemang i lärandet. Utredningen visar att lärandemiljön på flera sätt är uppmuntrande och eleverna upplever också i hög utsträckning att deras lärare bryr sig om hur det går för dem. Trots detta visar utredningen att alla elever inte vågar fråga läraren när de inte förstår instruktionen eller uppgiften. Utredningen visar vidare att undervisningen inte stimulerar och utmanar alla elever, exempelvis når inte undervisningen de överksamma eleverna eller de som sysselsätter sig med andra saker än det som undervisningen avser. Skolinspektionen bedömer också att alla lärare inte har ett tillräckligt tydligt ledarskap för att skapa och upprätthålla studiero i klassrummet.

1.2 Rektorn tar genom sin styrning ansvar för att skapa förutsättningar för och främja studiero i undervisningen.

Bedömningen utgår från rektors övergripande ansvar för elevernas lärandemiljö. Rektorns arbete i detta avseende bedöms med stöd av nedanstående bedömningspunkter och indikatorer.

- Rektorn för en dialog med lärarna kring de gemensamma värden som ska gälla och säkerställer att lärarna agerar i enlighet med dessa.
- Rektorn ser till att ordningsregler utarbetas i samråd med eleverna.
- Rektorn ser till att disciplinära åtgärder används på ett sätt som främjar skolsituationen för den elev som är föremål för åtgärden och för övriga elever.

- Rektorn för en dialog med lärarna kring undervisningens genomförande i syfte att säkerställa att undervisningen stimulerar och utmanar eleverna samt anpassas efter deras behov.
- Rektorn ser till att studiero i undervisningen följs upp och analyseras utifrån enskilda lärares förmåga att skapa förutsättningar för studiero i undervisningen. Vid behov vidtar rektorn åtgärder som syftar till förbättringar på klassrumsnivå. Rektorn ser till att disciplinära åtgärder riktade mot elever följs upp med mer långsiktiga åtgärder och med fokus på eventuella brister på system- och verksamhetsnivå.

Förutsättningar för studiero

Av intervju med rektor och biträdande rektor framgår att den biträdande rektorn har det pedagogiska ansvaret för årskurserna 7 – 9 och arbetar nära lärarna och deras undervisning. Bland annat deltar biträdande rektorn i planeringsarbetet av undervisningen. Biträdande rektor bildar tillsammans med rektorn och de andra biträdande rektorerna en ledningsgrupp för skolan som träffas varje vecka. Rektorn beskriver skolans värdegrundsarbets olika delar. Skolan har ett antal ledord, sammanfattade i de så kallade "Malmennycklarna", som ligger till grund för utbildningen. Vidare arbetar skolan med olika uppföljningar av undervisningen som kopplas till värdegrund via så kallade "hur angår det mig dagar". Dessa dagar används för att årskursvis följa upp, utvärdera och sätta in skolarbetet i ett större sammanhang med kopplingar till skolans värdegrund. Läsåret är, enligt rektorn, indelat i fyra delar varav samtliga fyra avslutas med sådana dagar. Skolan arrangerar även värderingsövningar och elevutbildningar i trygghetsskapande syfte. Rektorn och biträdande rektor framför att arbetet anpassas efter gruppernas behov och ger exempel på klasser där fler insatser satts in. De framför dock att engagemang och delaktighet varierar inom klasserna delvis beroende på vilka övningar som görs. Rektorn och biträdande rektor uppger att toleransnivån måste sänkas när det gäller elevernas språkbruk. De uppfattar vidare att lärarna är olika toleranta vad gäller elevernas språkbruk.

Samtliga intervjuade grupper har en samstämmig bild angående hur ordningsreglerna tas fram. Elevrådet får in synpunkter på reglerna från klasserna, diskuterar och förbereder argument och därefter för elevrådsrepresentanter diskussioner med skolans ledning om reglerna. Det

är rektorn som, efter konsekvensanalys och samtal med bland annat elevrådet, beslutar om reglerna. Rektorn är medveten om att eleverna inte tycker att alla regler är bra men framför att det som, enligt Maria Montessori, barn kan tänkas möta i framtiden ska de också möta i skolan. Rektorn och biträdande rektor uppger att lärarna är olika strikta gällande hur reglerna efterföljs. Enligt rektorn och biträdande rektor används olika disciplinära åtgärder för att komma till rätta med ordning i klassrum. Det händer att föremål omhändertas, att lärare har samtal med hemmet och att skolan tillfälligt placerar en elev i en annan klass. Det är dock sällan som någon visas ut ur klassrummet. Enligt rektorn följs disciplinära åtgärder upp via samtal med berörda.

I intervju med lärare framkommer en liknande bild gällande övergripande värdegrundsarbete och hur det realiseras i de olika klasserna. Lärarna uppger också att de antagligen är olika strikta gällande ordningsreglernas efterlevnad och också när och hur disciplinära åtgärder ska användas.

Eleverna tycker att ordningsreglerna fokuserar på fel områden och menar att de hade goda argument för sin sak men att de inte fick igenom de regler de ville ha. De anser att lärarna är olika hårda gällande reglerna och att regeldiskussioner ibland kan ta mycket tid. Eleverna tycker att lärarna oftare skulle visa ut elever som stör ordningen.

Uppföljning och utveckling av studiero

Enligt rektorn och biträdande rektor följs värdegrundsarbete upp genom studiedagar, möten, elevenkäter och besök i klassrummen. Rektorn beskriver att studieron varierar beroende på läraren men också beroende på elevgrupper. Av uppföljningarna och framför allt besök i klassrummen berättar biträdande rektor att hon kan se skillnader i lärares undervisning och att hon har uppföljande samtal med lärare om undervisningen och studieron. Rektorn och den biträdande rektor menar att det finns lärare som behöver arbeta mer med hur man skapar en relation till eleverna, hur man förklarar syftet med uppgifterna och att man som lärare förbereder undervisningen väl. Enligt rektorn och biträdande rektor görs olika åtgärder för att utveckla enskilda lärares undervisning. Åtgärderna består exempelvis av handledning och att vissa lektionspass bemannas med två lärare. Utifrån en tanke att utveckla arbetet med studiero arbetar skolan, enligt rektor och biträdande rektor, med fortbildning för personalen och att lärarna ska försöka hitta elevers inre motivation. En del i detta är att försöka få eleverna mer delaktiga i det som de kan påverka.

Lärare uppger i intervju att de mer kontinuerligt skulle vilja ha kollegiala samtal för att förbättra undervisningens kvalitet avseende exempelvis tydliggöranden kring mål och syfte med undervisningen.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektorn i stor utsträckning tar ett övergripande ansvar för elevernas lärandemiljö i stort och för studieron i klassrummet. Det framkommer av utredningen att rektorn är väl förtrogen med lärandemiljön i klassrummen och aktivt arbetar för att utveckla och förbättra studieron för eleverna. Skolinspektionen bedömer dock att rektorn behöver intensifiera arbetet med att förbättra enskilda lärares ledarskap för att främja studiero. Det framgår vidare av utredningen att lärarna inte fullt ut har ett gemensamt förhållningssätt vad gäller skolans ordningsregler.

Metod och material

Granskningen av skolans arbete för att säkerställa studiero utgår från skolbesök där empiri samlas in genom att inspektörerna observerar undervisning och genomför intervjuer. Inför skolbesöken studeras de dokument som begärs in från skolan, tillsammans med resultat från skolenkäten. I Skolinspektionens modell för granskning av undervisning ingår olika datainsamlingsmetoder: statistik, dokumentstudier, observationer, intervjuer och enkäter.

Dokumentstudier och elevenkäter utgör underlag för de intervjuer som genomförs med elever, lärare och rektor och syftar till att dels ge en bild av skolans arbete för att säkerställa studiero dels till att planera genomförandet av skolbesöken.

Syftet med lektionsobservationerna är att inspektörerna ska inhämta förstahandsinformation om hur de observerade lärarna genomför undervisningen avseende granskningens frågeställningar.

Två olika elevenkäter används i denna granskning. Samtliga skolans elever i de årskurser som granskningen omfattar besvarar en inledande enkät som belyser elevernas upplevelse av studiero i undervisningen och lärarnas och skolans arbete med att främja och upprätthålla studiero. Vidare besvarar eleverna en enkät i slutet av de lektioner som observerats.

Tabellen nedan visar andel elever i årskurserna 7 till 9 som besvarat den inledande elevenkäten, antalet intervjuade elever, antal lektionsobservationer, antalet elever som besvarat den uppföljande elevenkäten samt antalet intervjuade lärare.

Malmen montessori	Antal/andel
Inledande elevenkät	71,1 procent (54 elever)
Lektionsobservationer	6
Uppföljande elevenkät	108 elevsvar
Intervjuade elever	11
Intervjuade lärare	9